[2021] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 765

ਭਾਗਚੰਦਰ

ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 255-256)

ਦਸੰਬਰ 09, 2021

[ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਬੀ. ਵੀ. ਨਗਰਥਾਨਾ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਧਾਰਾ 302 ਆਰ / ਡਬਲਯੂ ਐਸ 201 ਅਤੇ 506-ਬੀ - ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੇਸ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਸੀ - ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਗਿਆ ਸੀ - ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖਿਆ - ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ। ਬਾਹਰੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ - ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ - ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ - ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤ ਵੱਲ - ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ - ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ - ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਬੱਚੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਘਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਆਰ / ਡਬਲਯੂ ਐਸ 201 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 506 ਬੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ - ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਪਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਚਾਚੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਪੀਡਬਲਯੂ 4, 5 ਅਤੇ 6 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਪਿਛੋਕੜ - ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ - ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਸੀ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ 1.1. ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫਟੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤਿ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹੁੰਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇੱਥੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਭਾਅ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਮ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 31] [779- ਈ - ਐੱਚ; 780- ਏ]

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2010) 12 ਐਸਸੀਸੀ 324: [2010] 9 ਐਸਸੀਆਰ 563 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਦੇਹਾਤੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 32] [780-ਏ-ਬੀ]

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਲੱਭਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਹਾਤੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 34] [780- ਜੀ - ਐੱਚ; 781- ਏ - ਬੀ]

4. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1,2 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੱਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 36] [782-ਏ-ਬੀ]

5. ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 38] [782-ਸੀ-ਡੀ]

6. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 39] [782- ਈ]

7. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 43] [784-ਸੀ-ਡੀ]

8. ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਜਬਲਪੁਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। 9. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 201 ਅਤੇ 506-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 44 ਅਤੇ 46] [785- ਡੀ- ਜੀ; 786- ਏ - ਬੀ]

ਮੁਹੰਮਦ. ਮੰਨਾਨ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ **(2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 584: [2019] 8 ਐਸਸੀਆਰ 266**; *ਮੋਫਿਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਆਰਪੀ* **(ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 641/2015** *ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ* **1795/2009 ਮਿਤੀ 26.11.2021;** *ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* **(2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ 460: [2018] 14 ਐਸਸੀਆਰ 585 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ**

ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ **(2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 56: [2003] 1 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 771**; *ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* **(2005) 13 ਐਸਸੀਸੀ 624: [2005] 5 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 439**; *ਮੁਹੰਮਦ ਅਜਮਲ ਮੁਹੰਮਦ ਆਮਿਰ ਕਸਾਬ ਉਰਫ ਅਬੂ*

ਮੁਜਾਹਿਦ ਬਨਾਮ ਮੁਜਾਹਿਦ ਬਨਾਮ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2012) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 1: [2012] 8 **ਐਸਸੀਆਰ** 295*; ਦਯਾਨਿਧੀ ਬਿਸੋਈ ਬਨਾਮ ਦਯਾਨਿਧੀ ਬਿਸੋਈ ਵੀ. ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ* (2003) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 310 2003 **ਏਆਈਆਰ** 3915; *ਮੁਹੰਮਦ. ਆਰਿਫ ਉਰਫ ਅਸ਼ਫਾਕ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2014) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 737: [2014] 11 **ਐਸਸੀਆਰ** 1009; *ਆਰ. ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ* (2013) 14 **ਐਸਸੀਸੀ** 266: [2013] 3 **ਐਸਸੀਆਰ** 1172*; ਰੰਮੀ ਉਰਫ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (1999) 8 **ਐਸਸੀਸੀ** 649 [1999] 3 **ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ** 1*; ਰਵੀ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਖੁਮਾਰੇ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਖੁਮਾਰੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ* (2019) 9 **ਐਸਸੀਸੀ** 622: [2019] 15 **ਐਸਸੀਆਰ** 712; *ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵਿ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (1980) 2 **ਐਸਸੀਸੀ** 6841980 **ਏਆਈਆਰ** 898; *ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* (1983) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 470 [1983] 3 **ਐਸਸੀਆਰ** 413 - **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2005] 5 **ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ** 439	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 13
[2012] 8 **ਐਸ ਸੀ ਆਰ** 295	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ** 15
[2014] 11 **ਐਸ ਸੀ ਆਰ** 1009	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**15
[2003] 1 **ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ** 771	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**17
[2013] 3 **ਐਸਸੀਆਰ** 1172	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**17
[1999] 3 **ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ** 1	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**18
[2019] 15 **ਐਸਸੀਆਰ** 712	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**19
[2010] 9 **ਐਸਸੀਆਰ** 563	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**30
[2019] 8 **ਐਸਸੀਆਰ** 266	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ**41
[1983] 3 **ਐਸਸੀਆਰ** 413	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ**41
[2018] 14 **ਐਸਸੀਆਰ** 585	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ**43

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 255-256.

2017 ਦੇ ਸੀਆਰਆਰਐਫਸੀ ਨੰਬਰ 03 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 19.12.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1684 ਤੋਂ।

ਐਨ. ਹਰੀਹਰਨ, ਸਰ. ਏਡੀਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਭਾਸਕਰ, ਵਰੁਣ ਦੇਸਵਾਲ, ਵੈਭਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਿਧਾਰਥ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਭੱਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੁੰਨਿਆ ਰੇਖਾ ਅੰਗਾਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ ਪਨੀਕਰ, ਏ.ਡੀ.ਵੀ.ਐਸ. ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ।

ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਸੰਨੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੌਮਿਆ ਕਪੂਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ.

1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1684 ਵਿੱਚ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 19 ਦਸੰਬਰ 2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, ਧਾਰਾ 201 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 506-ਬੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 (3 ਮਾਮਲਿਆਂ) ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਅਤੇ 506-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 366 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ 2017 ਦੀ ਸੀਆਰਆਰਐਫਸੀ ਨੰਬਰ 03 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਭਾਗਚੰਦਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ। ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2-ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਕਮਲੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਦੀ ਧੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।

3. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪੀਡਬਲਯੂ-1-ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ, ਬੇਟੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 2-ਉਰਮਿਲਾ, ਬੇਟੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3-ਕਮਲੇਸ਼, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਸਿਆਬਾਈ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

4. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਕਿ 11 ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 05.00-05.30 ਵਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖਿਆ।

ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਚਾਲੇ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗਰਦਨ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।

5. ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜਪੁਰ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਫਆਈਆਰ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ।

6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 (3 ਦੋਸ਼), 201 ਅਤੇ 506 ਭਾਗ-2 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਸੀ।

7. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2017 ਦੀ ਸੀਆਰਆਰਐਫਸੀ ਨੰਬਰ 03 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

8. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1684 ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ।

9. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ ਹਰੀਹਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

10. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਹਰਨ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਮਨਘੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ -1) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

11. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪੇਟ 'ਚ ਅੱਧਾ ਪਚਿਆ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 3-4 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 9 ਵਜੇ ਖੇਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੇ ਰਾਤ 9.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਤ ਅੱਧੀ ਰਾਤ 12.00 ਵਜੇ ਤੋਂ 01.00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ।

12. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1-ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ, ਪੀਡਬਲਯੂ -2-ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3-ਕਮਲੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਚ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-7-ਰਾਕੇਸ਼ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼ ਪਟੇਲ ਪੁੱਤਰ ਗੁਲਾਬਚੰਦਰ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕਮਲੇਸ਼-2" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਗਵਾਹ ਹੈ।

13. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਹਰਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਯਾਨੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਸਿਆਬਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕ ਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

14. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸਬੂਤ ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੀਰੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਮੋਰੰਡਮ 'ਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀਰੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਹਾੜੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਹਥਿਆਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

15. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਹਰਨ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। **ਉਹ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜਮਲ ਮੁਹੰਮਦ ਆਮਿਰ ਕਸਾਬ ਉਰਫ ਅਬੂ ਮੁਜਾਹਿਦ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 2, ਦਯਾਨਿਧੀ ਬਿਸੋਈ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ 3 ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ. ਆਰਿਫ ਉਰਫ ਅਸ਼ਫਾਕ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ**

16. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਹਰਨ ਨੇ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸੀਰੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ, ਉਹ ਆਰ ਸ਼ਾਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

18. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -7-ਰਾਕੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-7-ਰਾਕੇਸ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਉਹ ਰੰਮੀ ਉਰਫ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

19. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਤਲ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਦੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਰਦਨਾਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਰਵੀ ਪੁੱਤਰ ਅਸ਼ੋਕ ਘੁਮਾਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

20. ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਹਰਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

21. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ.

---

5 (2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 56

6 (2013) 14 ਐਸਸੀਸੀ 266

7 (1999) 8 ਐਸਸੀਸੀ 649

8 (2019) 9 ਐਸਸੀਸੀ 622

22. ਪੀਡਬਲਯੂ-1- ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 05.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਜਾ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ, ਬੇਟੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਮਲੇਸ਼, ਬੇਟੀ ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਸੱਸ ਕਿਸਿਆਬਾਈ ਘਰ 'ਚ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਲਗਭਗ 10 ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਲੈਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਜਾ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬੇਟਾ ਕਮਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਧੀ ਉਰਮਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਅਤੇ ਭਰਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੇਤ ਵੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖੇਤ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਪਰਤ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-7-ਰਾਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ-4-ਰਾਮਮਿਲਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-5-ਖਿਲੂ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼-2 ਵੀ ਆਏ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ੧੦ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਦੇ ਜੀਜਾ, ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੇਟੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੀ ਲੰਬੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੰਬੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

23. ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਰਮਿਲਾ ਦੀ ਉਮਰ 11-12 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

24. ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸਨੇ 'ਧਾਮ ਧਾਮ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਗਈ ਜਿੱਥੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੁਹਾੜੀ ਲੈ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਡਰ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ -6-ਕਮਲੇਸ਼-2 ਦੇ ਘਰ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਕਮਲੇਸ਼ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਵੀ ਜਾਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਉੱਠਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਮਲੇਸ਼ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਨੂੰ ਵੀ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਮਲੇਸ਼ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਉਰਮਿਲਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਮਲੇਸ਼ -2 ਦੇ ਘਰ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਆਈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਤ 'ਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਘਰ ਆਈ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4-ਰਾਮਮਿਲਨ ਉੱਥੇ ਆਏ। ਉਕਤ ਬਾਲ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਕਮਲੇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 12-13 ਸਾਲ ਸੀ।

25. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-1-ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2-ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਕਮਲੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਖਿਲੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੇ ਫੀਲਡ ਤੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ -2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -3 ਦੁਆਰਾ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ -4- ਰਾਮਮਿਲਨ ਸ਼ਿਆਮੀਹਾਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਸ਼ਿਆਮੀਹਾਰੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭਾਗਚੰਦਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 5.30 ਵਜੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਚਾਚੀ ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਮਾਰ ਦਾਲਾ, ਮਾਰ ਦਲਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਰਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਗਵਾਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਥਾਣੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਗਵਾਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਗਵਾਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਕੋ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਸੀ।

26. ਪੀਡਬਲਯੂ-5-ਖਿੱਲੂ ਪਟੇਲ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਗਵਾਹੀ ਹੈ।

27. ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼-2 ਗਵਾਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 04.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਇਕ ਮੈਸੇਜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਰੌਸ਼ਨੀ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲ ਭੱਜਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਹੋ।" ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕੁਹਾੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ 6 ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ. ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 5.00-05.30 ਵਜੇ ਦੇਵਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਬੱਚੇ ਉਰਮਿਲਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਉਸ ਕੋਲ ਆਏ। ਦੋਵੇਂ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਗਚੰਦਰ ਅੰਕਲ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਰਨ ਭਾਬੀ ਨੇ ਆ ਕੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

28. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1-ਕਿਰਨ ਪਟੇਲ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4-ਰਾਮਮਿਲਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-5-ਖਿਲੂ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-6-ਕਮਲੇਸ਼-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 4, 5 ਅਤੇ 6 ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2-ਉਰਮਿਲਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3-ਕਮਲੇਸ਼ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਕਮਲੇਸ਼-2 ਦੇ ਘਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ -6 ਨੇ ਵੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 1, 2 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ.

29. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ-7-ਰਾਕੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੋਂ ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਪੁਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 10.00-10.30 ਵਜੇ ਘਰ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਮਲੇਸ਼-2 ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -7 ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਤੋਂ 6 ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

30. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂਜ਼ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਹਨ। **ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ:

> "15. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ***ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਹੁੰਚ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਕਮੀਆਂ, ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਆਮ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫਟੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤਿ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹੁੰਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਾ ਜਾਣਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।***
>
> 16. ਜੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਵਾਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਆਮ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਨ ਭਾਰੂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮੂਲੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ***ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਛੋਟੀਆਂ/ਮਾਮੂਲੀ ਭੁੱਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ ਝੂਠੇ ਹਨ।***

---

9 (2010) 12 ਐਸਸੀਸੀ 324

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇੱਥੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

17. ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਮ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਅੰਤਰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਭਾਅ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਡਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਮੂਰਖਤਾ ਨਾਲ. ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ। ***ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਤੋਂ ਚਾਫ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੇਸ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬੂਤ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਉਲਝਣ ਭਰੇ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ***। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਸ਼ਮਦੀਦਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

31. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਅੰਗੂਠੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫਟੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤਿ ਤਕਨੀਕੀ ਪਹੁੰਚ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇੱਥੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਦੀਆਂ ਆਮ ਗਲਤੀਆਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਭਾਅ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਮ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰੇ।

32. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅੰਤਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਪੇਂਡੂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

33. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ***ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਾਸਟਰ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

> 23. ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਵਾਹ ਝੱਬੂਲਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ 31 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਸਖਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਹਾਤੀ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਉਲਝਣ, ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਭਰੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਹੈ।
>
> 24. ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਤਬਕੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾਤੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ (ਆਂ) ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿਹਾਤੀ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

34. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਲੱਭਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਹਾਤੀ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ।

35. ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ***ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਨ ਅਤੇ ਹੋਰ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

> "**18**. ਡਾ. ਮੁਥੂਸਵਾਮੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ 7) ਅਤੇ ਡਾ ਅੱਬਾਸ ਅਲੀ (ਪੀਡਬਲਯੂ 8) ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਕੂਲਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮਾਮੂਲੀ ਭਿੰਨਤਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ
>
> **20**. ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ "ਸਥਿਰ" ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ "ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।
>
> **21**. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਕਲਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ. ਗਵਾਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੈਂਥਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨ ਹਨ. ਇਸ ਲਈ ਪਰਖ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ. ਚਸ਼ਮਦੀਦਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਪੂਰਵਕ ਸੁਤੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਕੋ ਇਕ ਪੱਥਰ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾੜਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ, ਗਵਾਹਾਂ

ਦਾ "ਕ੍ਰੈਡਿਟ"; ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਦਿ।ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਸੰਚਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੈਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

36. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਠੋਸ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1, 2 ਅਤੇ 3 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੱਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

37. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਹਾੜੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀਰੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਆਦਿ।

38. ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ -4 ਵੀ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

39. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

40. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵਾਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

41. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਮੰਨਾਨ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [11] ਅਤੇ ਮਾਛੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [12], ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ:

> "72. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ,

---

10 (2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 584

11 (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684

12 (1983) 3 ਐਸਸੀਸੀ 470

ਸਿਵਾਏ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਕਮਾਤਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ, ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ. ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਇਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਿਯਮ ਹੈ।

42. ਇਹ ਬੈਂਚ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ***ਮੋਫਿਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:***

> "**8**. ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਕਲਪ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ: ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684)। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਧਾਰਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤਾਂ ਹੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਦੇਖੋ: ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 498)। ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ 460, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:
>
> > "45. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵਤਾ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵਤਾ ਨਹੀਂ) 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 354 (3) ਦੀ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ" ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

---

13 ਆਰਪੀ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 641/2015 ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1795/2009 ਮਿਤੀ 26.11.2021 ਵਿੱਚ

ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਉਸਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਮੇਕਅੱਪ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ, ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

43. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਉਸਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ***ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ*** ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [14]:-

47. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684 : 1980 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 580] ਤੱਕ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਸਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਚਨ ਸਿੰਘ [ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684 : 1980 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 580] ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਬਰਿਆਰ (ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਤੀਸ਼ਭੂਸ਼ਣ ਬਰਿਆਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 498: (2009) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1150] ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ 452 : (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 611] ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ।

---

14 (2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ 460

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ [ਸੰਗੀਤ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ 452: (2013) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 611] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੋਵੇਂ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੁਧਾਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੰਬੀ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

44. ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਪੇਂਡੂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹਨ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੇਟੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਜਬਲਪੁਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਖਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪਕ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

45. ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਹਾਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੇ ਦੋ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

46. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 201 ਅਤੇ 506-ਬੀ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

47. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਈਏ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ ਹਰੀਹਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

